

Ársfrágreiðing fyri Vísindasiðsemisnevndina 2017

Vísindasiðsemisnevndin er sett við heimild í “Lov om et videnskabsetisk komitéssystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter”, sum varð sett í gildi við kongligari fyriskipan nr. 961 15. juli 2013.

Nevndin hevur sjeý limir, fýra leikfólk og trý fakfólk við granskingarroyndum innan heilsuvísind.

Limirnir í 2017:

- Jens Andreassen, formaður, lækni og granskari
- Gunnhild Helmsdal, lækni og granskari
- Ann E. Østerø, leiðari á Diagnostiska Deplinum, LS
- Oluf Færø, næstformaður, cand. scient
- Halgir Winter Poulsen, cand. jur. fv. advokatur
- Gunnvør á Norði, lívfrøðingur, granskari
- Armgarð Arge, cand. theol. og tíðindakvinna

Skrivari: Ann E. Østerø

Avgerðir hjá fýroysku vísindasiðsemisnevndini kunnu kærast til NVK (Nationale Videnskabsetiske Komité) í Danmark. Sami kærurøguleiki er fyri avgerðir tiknar av staðbundnu vísindasiðsemisnevndunum í Danmark.

Endamálið hjá Vísindasiðsemisnevndini er at tryggja, at heilsuvísindaligar granskingarverkætlanir eru skipaðar á vísindasiðsemiligum tryggum grundarlagi. Sum grundregla skulu rættindi og tryggleiki hjá royndarpersóninum takast framum vísindalig og samfelagslig áhugamál í heilsugransking.

Umframt lóggávuna fyriheldur nevndin seg til almennu meginreglurnar hjá NVK, soleiðis sum tær eru tøkar á heimasíðuni www.nvk.dk.

Fundir og umsóknir

Nevndin hevði 9 fundir í 2017 og viðgjørði 18 umsóknir. Harav vórðu 12 umsóknir góðkendar, og við 5 umsóknum varð staðfest, at tær kravdu ikki viðgerð í nevndini. Í hvørjum einstøkum føri kom nevndin til eina felags niðurstøðu. Ongin niðurstøða kravdi atkvøðugreiðslu í nevndini.

Flest allar umsóknir vórðu svaraðar innan freistina á 60 dagar.

Góðkendar verkætlanir í 2017

1. "Barnakohorta 5, nú við 8-9 ára aldur" (broyting)
2. "Autisma" (leingjan)
3. "Amyotrophic Lateral Scleroses" (ALS) í Føroyum
4. "New risk factors for type 2 diabetes mellitus: heterozygosity for Glycogen Storage Disease Type IIIa and non-optimal carnitine levels"
5. "Screening av 9. flokks næmingum fyri typu 2 diabetesvanda" (leingjan)
6. "Familiær hyperkolesterolemia på Færøerne"
7. "Heilsa og andsevni hjá eldri froyingum - ein 10 ára uppfylgjandi kanning"
8. "Effects of 6-week Faroese dance on health, balance and physical function in elderly"
9. "Sjúkuúlegur innan psykiskar sjúkur hjá froyingum" (leingjan)
10. "Dálkingarevni og heilsuárin hjá børnum í 5. kohortu við 8 ára aldur" (broyting)
11. "Describing the Genetic Architecture of Inflammatory Bowel Disease in the Homogeneous Population of the Faroe Islands" (IBD)
12. "FarGen II: Genome Faroe Islands" (leingjan)

Virksemi og "netverkan"

Tað er umráðandi fyri Vísindasiðsemisnevndina at taka lut í tiltøkum, sum hava til endamáls at lýsa vísindasiðsemisligar avbjóðingar, eins og tað er neyðugt at fylgja við, hvat rørir seg í granskingarhøpi í londum rundanum okkum. Orsakað stóru framstígini, sum granskingartøknin hevur verið fyri seinastu árin, er tað alt meiri avbjóðandi at taka atlit at rættindum og tryggleika hjá royndarpersóninum framum vísindalig og samfelagslig áhugamál í heilsugransking, hóast hetta sambært lógini eigur at verða tikið framum alla heilsugransking.

Í 2017 hevur formaðurin luttikið á fundum hjá National Videnskabsetisk Komité sum eygleiðari.

"Nordic Secretariats of Bio- and Research Ethics Committees Annual Meeting 2017"

Nevndin var á heysti 2017 vertur fyri "Nordic Secretary Meeting 2017", har luttakarar vóru frá Danmark, Svøríki, Finnlandi og Íslandi. Norska umboðið gav avboð stutt fyri fundin.

Evnini á hesum fundi vóru sera viðkomandi fyri viðgerð av granskingarverkætlanum, orsakað av at genomlesing letur upp fyri stórum etiskum avbjóðingum. Millum annað hoyrdu vit, hvussu avbjóðingin við fráboðan um "óvæntað fund" ("tilvildarlig fund") verður viðgjørð í grannalondunum. Allir luttakarar vóru samdir um, at ábyrgdarhavandi klinikari hevur skyldu at fráboða "óvæntað fund", um heilivágur fæst fyri sjúkuni, og at luttakari í eini granskingarverkætlan ikki kann bera seg undan at fáa hetta at vita.

Eftirlit við verkætlanum

Uppgávan hjá Vísindasiðsemisnevndini er, sambært fyriskipanini, sum nevndin virkar eftir, grein 28 og 29, at hava eftirlit við teim verkætlanum, sum loyvi er givið til. Farið er nú undir hetta arbeiði.